

โครงการวิจัย

Research Story

เรื่อง แนวทางการพัฒนาโครงสร้างและระบบการกำกับดูแลระบบการเงินระดับฐานราก

Research Story คอลัมน์สำหรับติดตามความเคลื่อนไหวและเรื่องราวต่างๆ ของงานวิจัย ซึ่งในคอลัมน์นี้ ทางผู้เขียนได้สรุปผลการศึกษาของโครงการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาโครงสร้างและระบบการกำกับดูแลระบบการเงินระดับฐานราก ที่ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว ในปี 2560 โดยเห็นว่าผลงานวิจัยดังกล่าว มีความสำคัญ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของกระทรวงการคลัง จึงนำเสนอและสรุปภาพรวมโดยสังเขป ดังนี้

1. ที่มาและความสำคัญของการศึกษา

องค์กรการเงินระดับฐานราก ซึ่งหมายถึง สหกรณ์ กองทุนหมู่บ้าน และกลุ่มออมทรัพย์ถือเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจชุมชนซึ่งแม้ว่าปัจจุบันมีการกำหนดหลักเกณฑ์การกำกับดูแลและกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับดูแลองค์กรการเงินระดับฐานราก แต่การกำกับดูแลองค์กรการเงินระดับฐานรากยังมีความหลากหลายไม่เท่าเทียมกัน ขาดการบูรณาการ และมีมาตรฐานการกำกับดูแลที่แตกต่างกันไปซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงขององค์กรการเงินระดับฐานรากและส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของระบบการเงินระดับฐานรากโดยรวมได้ ดังนั้น การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาระบบการกำกับดูแลการเงินระดับฐานรากที่เหมาะสมต่อการพัฒนาการทางการเงินระดับฐานรากของประเทศไทยโดยการศึกษาเปรียบเทียบหลักเกณฑ์การกำกับดูแลองค์กรการเงินระดับฐานรากของประเทศไทยในปัจจุบันกับแนวทางการกำกับดูแลในต่างประเทศ รวมทั้งสำรวจความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลระบบการเงินระดับฐานราก ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการเงินการธนาคาร ผู้แทนจากหน่วยงานกำกับดูแลองค์กรการเงินระดับฐานรากในส่วนกลาง ผู้ปฏิบัติงานตรวจสอบที่กระจายตัวอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ผู้บริหารและผู้ใช้บริการขององค์กรการเงินระดับฐานราก ทั้งจากสหกรณ์ กองทุนหมู่บ้าน และกลุ่มออมทรัพย์/องค์กรพึ่งตนเอง

2. ผลการศึกษา

ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการเงินการธนาคารและผู้กำกับดูแลองค์กรการเงินระดับฐานรากในส่วนกลาง มีความเห็นว่า ปัญหาความรู้ความเชี่ยวชาญของผู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์กรการเงินระดับฐานรากถือเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการพัฒนาองค์กรการเงินระดับฐานรากโดยแนวทางการกำกับดูแลที่เหมาะสมเป็นไปได้ 2 แนวทาง คือ

1) หน่วยงานกำกับดูแลองค์กรการเงินระดับฐานรากแต่ละประเภทแยกจากกันเหมือนปัจจุบัน แต่จัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาทำหน้าที่กำหนดนโยบายการกำกับดูแลในภาพรวมเพื่อกำหนดกรอบแนวทางในการกำกับดูแล

2) หน่วยงานกำกับดูแลเป็นการเฉพาะเพียงองค์กรเดียวเพื่อดูภาพรวมทั้งหมดขององค์กรการเงินระดับฐานรากเพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ การสำรวจความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานตรวจสอบในจังหวัดต่าง ๆ ผู้บริหารองค์กรการเงินระดับฐานราก และผู้ใช้บริการองค์กรการเงินระดับฐานราก พบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาการกำกับดูแลองค์กรการเงินระดับฐานราก โดยเฉพาะการกำกับดูแลด้านธรรมาภิบาล รองลงมา คือ การกำกับดูแลความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ และเห็นด้วยค่อนข้างน้อยต่อแนวทางการกำกับดูแลความเสี่ยงด้านเครดิตและความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง นอกจากนี้ ความเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาระบบการกำกับดูแลองค์กรการเงินระดับฐานรากยังแตกต่างกันตามประเภทขององค์กรด้วย โดยผู้ที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์จะให้ความสำคัญกับมาตรฐานการกำกับดูแลความมั่นคงทางการเงินและมาตรฐานการบัญชี รวมทั้งการส่งเสริมและให้ความรู้แก่คณะกรรมการ สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มออมทรัพย์จะให้ความสำคัญกับการมีสถานะเป็นนิติบุคคล การให้ความรู้ด้านการเงินแก่สมาชิก และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิก และผู้ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านจะให้ความสำคัญกับการให้ความรู้ด้านการเงินแก่สมาชิกและคณะกรรมการ การพัฒนาระบบสารสนเทศ และการได้รับสนับสนุนเงินทุนจากภาครัฐ

Research Story

3. ข้อเสนอแนะ

ระยะสั้น ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาและกำกับดูแลระบบการเงินภาคประชาชน (คณะกรรมการฯ) เพื่อจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาขององค์กรการเงินระดับฐานรากและบูรณาการการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายกำกับดูแลระบบการเงินภาคประชาชนตามพัฒนาการของแต่ละองค์กร และกำหนดหลักเกณฑ์การกำกับดูแลความมั่นคงทางการเงินสำหรับองค์กรการเงินระดับฐานรากขนาดใหญ่ให้เข้มงวดกว่าองค์กรการเงินระดับฐานรากขนาดเล็ก ดังนี้

- 1) กลุ่มการเงินชุมชน ภาครัฐยังไม่มีความจำเป็นที่รัฐจะต้องเข้าไปกำกับดูแลแต่ให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาความเข้มแข็งทางการเงิน โดยต้องรายงานผลการดำเนินงานต่อทางการเป็นประจำทุกปี
- 2) องค์กรการเงินชุมชนที่จดทะเบียนกำหนดให้มีเกณฑ์การดำเนินงานในด้านธรรมาภิบาลเป็นสำคัญ เช่น คุณสมบัติและการคัดเลือกกรรมการ มาตรฐานบัญชี และการตรวจสอบภายใน เป็นต้น
- 3) องค์กรการเงินชุมชนขนาดกลางกำหนดให้มีการกำกับดูแลความมั่นคงเฉพาะด้านที่สำคัญ อาทิ ด้านเครดิตและด้านสภาพคล่อง
- 4) องค์กรการเงินชุมชนขนาดใหญ่จะต้องปฏิบัติตามเกณฑ์กำกับดูแลความมั่นคงทางการเงินที่สำคัญเกือบทุกด้าน อาทิ การดำรงเงินกองทุนขั้นต่ำ การจัดชั้นคุณภาพสินเชื่อและกันสำรองเพื่อหนี้ สงสัยจะสูญ ตลอดจนต้องรายงานฐานะทางการเงินเป็นประจำทุกเดือน

ระยะยาว ควรจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลระบบการเงินภาคประชาชน เพื่อรวมศูนย์การกำกับดูแลการเงินภาคประชาชนทุกประเภทไว้ด้วยกัน เป็นการส่งเสริมและกำกับดูแลองค์กรการเงินระดับฐานรากให้มีความเป็นเอกภาพและไม่ซ้ำซ้อน มีผู้เชี่ยวชาญทางด้านการเงินระดับฐานรากรับผิดชอบงานดังกล่าวโดยเฉพาะ โดยองค์กรดังกล่าวควรทำหน้าที่ให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการและวิธีการดำเนินงานที่เหมาะสมขององค์กรการเงินชุมชนประเภทต่าง ๆ ดูแลความมั่นคงทางการเงินขององค์กรการเงินระดับฐานรากประเภทต่าง ๆ ตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรการเงินประเภทต่าง ๆ ตรวจสอบบัญชีขององค์กรการเงินระดับฐานราก และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินที่จำเป็นต่อการดำเนินงานขององค์กรการเงินระดับฐานราก เช่น การจัดตั้งกองทุนคุ้มครองสมาชิกขึ้นเพื่อทำหน้าที่คุ้มครองเงินฝากของสมาชิก องค์กรการเงินระดับฐานรากต่าง ๆ การจัดตั้งศูนย์กลางการบริหารสภาพคล่องทางการเงินของสหกรณ์ (Central Financial Facility : CFF) เพื่อให้เป็นกลไกในการบริหารสภาพคล่องให้แก่ระบบการเงินภาคประชาชนการสร้างกรอบกฎหมายที่เอื้อต่อการพัฒนาองค์กรการเงินชุมชน และในระยะยาวหลังจากที่มีการจัดตั้งองค์กรใหม่ขึ้นมาเป็นระยะเวลาพอสมควรแล้วอาจพิจารณารวมกฎหมายว่าด้วยการกำกับดูแลองค์กรการเงินระดับฐานรากประเภทต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน เพื่อให้การกำกับดูแลองค์กรการเงินระดับฐานรากมีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกันยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ สามารถอ่านรายละเอียดเพิ่มเติมได้จากทางเว็บไซต์ สศค. (www.Fpo.go.th) และอีกหนึ่งช่องทางสามารถเยี่ยมชมได้จากห้องสมุด สศค. ชั้น 5 ได้นะคะ

อ้างอิง : นางสาวธาสินี อาภากร ณ อุทยานและคณะ. (2560). โครงการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาโครงสร้างและระบบการกำกับดูแลระบบการเงินระดับฐานราก : กรุงเทพฯ